

Technische commissie bodem

Postbus 30947

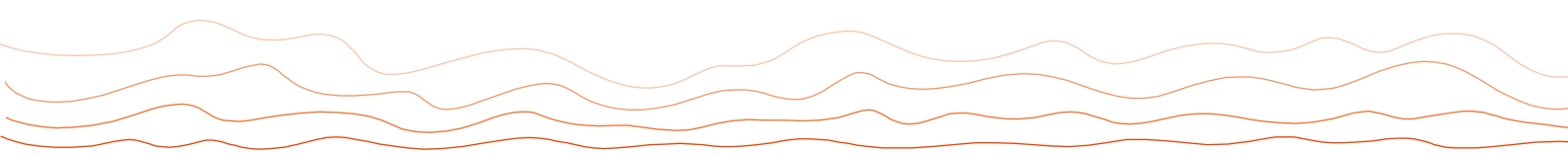
T 070 4566596

2500 GX Den Haag

E info@tcbodem.nl

ADVIES VRIJSTELLING WINDEROSIE

Aan
De staatssecretaris van Economische Zaken,
Landbouw en innovatie
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

TCB A075(2012)

Den Haag, 11 april 2012

Betreft: advies Vrijstelling winderosie

Meneer de Staatssecretaris,

Bij brief van 10 april 2012 (zie bijlage) vraagt u mede namens de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu om advies over uw besluit om vrijstelling te verlenen van de verplichting tot emissiearme aanwending van drijfmest voor ondernemers met een veenkoloniaal bouwplan in de provincies Groningen, Drenthe en Overijssel. Met deze vrijstelling kan winderosie worden bestreden door percelen te voorzien van een afdeklaag bestaande uit drijfmest.

Vorig jaar heeft u een vergelijkbare vrijstelling verleend voor Groningen en Drenthe, waarover de TCB op 28 april 2011 heeft geadviseerd¹. De inhoud van dit advies geldt ook nu onverkort:

- Emissiearme aanwending van mest is verplicht, omdat bovengrondse aanwending van dierlijke mest leidt tot hoge emissies van ammoniak. Bij bovengronds aanwenden kan 80 procent van de in de dierlijke mest aanwezige minerale stikstof binnen 24 uur vervluchtigen. Transport door de lucht gevolgd door depositie van deze ammoniak leidt tot schade aan de natuur. Ondanks de verplichting tot emissiearme aanwending van dierlijke mest is de schade aan de natuur door ammoniakemissie nog steeds erg groot.
- De totale berekende emissie van ammoniak in Nederland bedroeg in 2009 circa 125 miljoen kg en ligt daarmee maar net onder het vastgestelde EU-plafond van 128 miljoen kg; de landbouwemissie bedroeg 108 miljoen kg². Mestinjectie is zeer effectief en heeft eraan bijgedragen dat de ammoniakemissie recent onder het EU-plafond is gekomen. Sindsdien is de veestapel weer iets gegroeid; recentere cijfers over ammoniakemissie zijn echter nog niet beschikbaar. Omdat in het jaar 2015 het systeem van productierechten en het melkquotum komen te vervallen, ontstaat ruimte voor verdere groei van de veestapel. In dat geval kan de emissie weer boven het EU-plafond uitstijgen. De grote bijdrage van de landbouw aan de ammoniakemissie pleit voor ten minste handhaving en zo mogelijk aanscherping van de huidige verplichting. De door u verleende vrijstelling draagt daar niet aan bij.
- De TCB vindt erosiebestrijding belangrijk. Het voorzien van erosiegevoelige percelen van een afdeklaag bestaande uit drijfmest is een effectieve methode maar gezien bovengenoemd nadeel ongewenst, mede omdat effectieve alternatieven beschikbaar zijn. Deze alternatieven, zoals

¹ Advies Stufbestrijding, TCB A069(2011).

² <http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/indicatoren/nl0101-Ammoniakemissie-door-de-land-en-tuinbouw.html?i=11-60>.

papiercellulose, kosten echter enkele honderden euro's per hectare, terwijl het afnemen van drijfmest door akkerbouwers in de huidige mestmarkt veeleer geld oplevert.

- Het aanleggen van bomerijen of heggen (windsingels) is een effectief structureel alternatief voor drijfmest als erosiebestrijder; windsingels in Noord-Brabant, Limburg en Nedersachsen (Duitsland) zijn succesvol gebleken.
- Onderhavige vrijstelling levert een ongegrond voordeel op voor een klein aantal boeren ten opzichte van ondernemers elders op erosiegevoelige percelen, die bij ongunstig weer hogere kosten moeten maken voor erosiebestrijding.
- De animo om te investeren in maatregelen die passen binnen de wettelijke kaders zal steeds verder afnemen door het wederom verlenen van een vrijstelling. Dit remt de ontwikkeling en toepassing van alternatieven.

In uw brief³ aan de Tweede Kamer van mei 2011 geeft u uitleg over het hoe en waarom van de ontheffing voor het uitrijden van drijfmest als stuiflaag en de gevolgen ervan. U geeft aan de voor- en nadelen van verschillende mogelijkheden van erosiebestrijding opnieuw te willen beoordelen. Dit wilt u doen in het kader van het vijfde actieprogramma Nitraatrichtlijn langs lijnen van effectiviteit, milieunadeel en proportionaliteit. U wilt daarbij ook de uitkomsten van het in 2010 gestarte onderzoek naar alternatieven en het TCB-advies over papiercellulose⁴ betrekken. Het is de TCB niet bekend hoe het staat met deze herbeoordeling. De TCB vindt dat bij deze herbeoordeling preventie van erosie nadrukkelijk aandacht dient te krijgen. Hierbij denkt zij aan de keuze voor gewassen die gewasresten achterlaten op het land en conserverende grondbewerking⁵ die de weerstand van de bodem tegen erosie kan verhogen.

CONCLUSIE

De grote bijdrage van de landbouw aan de ammoniakemissie in Nederland pleit voor ten minste handhaving en zo mogelijk aanscherping van de huidige verplichting tot emissiearme aanwending van drijfmest. Daarom adviseert de TCB negatief over deze vrijstelling. Deze ontmoedigt bovendien voor het tweede achtereenvolgende jaar het doen van investeringen in zowel de verdere ontwikkeling van incidentele en structurele duurzame alternatieven als de toepassing van reeds beschikbare duurzamere alternatieven voor bestrijding van winderosie.

Een afschrift van dit advies stuur ik naar uw ambtgenoot, de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu.

Met de meeste hoogachting,

Het origineel van dit advies is gestuurd aan de verantwoordelijke bewindspersoon/personen.

Ali Edelenbosch
Voorzitter Technische commissie bodem

³ Brief van de Staatssecretaris van EL&I aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal betreffende ontheffing voor het uitrijden van drijfmest als stuifremmer, 25 mei 2011, kenmerk 202873.

⁴ Advies Papiercellulose, TCB A068(2011).

⁵ In de literatuur bekend als *conservation tillage*.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Technische Commissie Bodem
Postbus 30947
2500 GX DEN HAAG

**Directie Plantaardige
Agroketens en
Voedselkwaliteit**
Cluster Mest, Milieu, Energie en
Ethiek

Prins Clauslaan 8
2595 AJ DEN HAAG
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.rijksoverheid.nl/eleni

Contactpersoon
drs. P.J.A. Soons
Senior beleidsmedewerker

T 070 - 378 4648
p.j.a.soons@mineleni.nl

Onze referentie
268574

Datum 10 april 2012
Betreft Adviesverzoek aan TCB over vrijstelling winderosie

Geachte Voorzitter,

Hierbij verzoek ik u, in overeenstemming met de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, (I&M) een advies uit te brengen over mijn voornemen inzake bestrijding van winderosie. Ter toelichting het volgende.

Tot 1 januari 2010 was het ondernemers toegestaan percelen die onderdeel uitmaken van een veenkoloniaal bouwplan, ter bestrijding van winderosie, bovengronds te voorzien van een afdeklaag bestaande uit drijfmest. Het betrof hier een uitzondering op het algemene voorschrift in artikel 5, eerste lid, van het Besluit gebruik meststoffen dat drijfmest op emissiearme wijze moet worden aangewend. In het kader van het vierde actieprogramma nitraatrichtlijn is besloten die uitzondering niet langer te maken. Daartoe is overwogen dat goede alternatieven beschikbaar zijn, bijvoorbeeld in de vorm van celluloseproducten en de voorinzaai van zomergerst bij de teelt van bieten. Afgelopen jaar waren er indicaties dat de alternatieven niet onder alle omstandigheden voldoende effectief zijn. Daarom heb ik het bedrijfsleven aangemoedigd onderzoek te doen naar betere oplossingen. Onderzoek dat afgelopen jaar op Texel is uitgevoerd, heeft nog geen bevredigende resultaten laten zien. Dit voorjaar start op het proefbedrijf te Valthermond onderzoek naar de effectiviteit van enkele andere kansrijk geachte vervangers voor drijfmest.

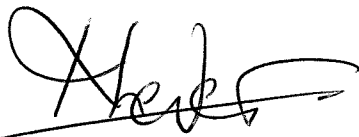
Op dit moment is het pakket alternatieven dus nog steeds beperkt en is de effectiviteit mede afhankelijk van de groeiomstandigheden. Dat geldt met name voor de teelt van gerst als stuifremmer in de bietenteelt: dit jaar kwam de gerst door droogte en kou niet tijdig tot ontwikkeling. Mede gezien de verwachtingen omtrent het weer in de eerste periode van april, heb ik daarom bekend gemaakt te zullen toestaan dat ondernemers met een veenkoloniaal bouwplan in de provincies Groningen, Drenthe en Overijssel tot 1 juni in afwijking van de voorschriften drijfmest aanwenden.

Ik wil aan die toestemming de voorwaarde verbinden dat voorafgaand op het betreffende perceel alternatieve middelen zijn toegepast.

Graag zou ik spoedig uw oordeel over dit voornemen ontvangen.

De Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
namens deze:

ir. C. Lever
Directeur Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

**Directie Plantaardige
Agroketens en
Voedselkwaliteit**
Cluster Mest, Milieu, Energie en
Ethiek

Datum
10 april 2012

Onze referentie
268574

TCB adviezen gerelateerd aan dit advies:

Advies Stuifbestrijding, A069(2011)

Advies Papiercellulose, A068(2011)

Advies Verlengen uitrijperiode dierlijke mest, A066(2011)

De commissieleden van de TCB zijn:

Mevr. A. Edelenbosch, voorzitter TCB, openbaar bestuur

Prof.dr. P.C. de Ruiter, vicevoorzitter TCB, hoogleraar instituut Biometris en waarnemend leerstoelhouder Landdynamiek, Wageningen UR

Prof.dr.ir. F.B.J. Barends, emeritus hoogleraar grondwatermechanica bij TU Delft en lid van de wetenschapsraad van Deltares

Prof.dr. J. Griffioen, bijzonder hoogleraar waterkwaliteitsbeheer aan de faculteit Geowetenschappen van de universiteit Utrecht en onderzoeker milieugeochemie, Deltares, Utrecht

Drs. C. Hegger, arts maatschappij en gezondheid bij GGD Rotterdam-Rijnmond

Dr.ir. J.J. Neeteson, manager business unit Agrosysteemkunde van Plant Research International, Wageningen UR, en waarnemend leerstoelhouder van de leerstoelgroep Biologische Landbouwsystemen van Wageningen UR

Prof.dr. J.G.M. Roelofs, hoogleraar biogeochemie ten behoeve van natuurbeheer, hoofd van de afdeling aquatische ecologie en milieubiologie, Radboud Universiteit Nijmegen

Prof.dr. J.C.H.M. Vangronsveld, hoogleraar biologie en milieukunde aan de universiteit van Hasselt en directeur van het Centrum voor Milieukunde van de Universiteit Hasselt, België

Prof.dr. J.A. van Veen, hoogleraar microbiële ecologie, universiteit van Leiden en hoofd van de afdeling microbiële ecologie, Nederlands Instituut voor Ecologie, Wageningen

Prof.dr. W.P. de Voogt, bijzonder hoogleraar milieuchemie verbonden aan leerstoelgroep *Earth Surface Science (ESS)*, Instituut voor Biodiversiteit en Ecosysteem Dynamica, Universiteit van Amsterdam en *principal scientist* bij KWR *Watercycle Research Institute*, Nieuwegein

Dr. A.P. van Wezel, hoofd kennisgroep waterkwaliteit en gezondheid, KWR *Watercycle Research Institute*, Nieuwegein

Drs. K. de Snoo, ministerieel vertegenwoordiger, directeur Duurzaamheid, Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Het secretariaat van de TCB:

Dr. J. van Wensem, algemeen secretaris/ directeur

Dr.ir. A.E. Boekhold, adviseur, tevens plaatsvervangend algemeen secretaris

Drs. J. Tuinstra, adviseur

Drs. M. ten Hove, adviseur

Drs. C.C.M. Gribling, adviseur

J. Oudshoorn, ondersteuner

Dit advies is opgesteld door Sandra Boekhold